

Marian Żurowski

"Geschichte des Kirchenrechts", t. 5,
Willibald M. Plösch, Wien 1969 :
[recenzja]

Collectanea Theologica 40/3, 196-197

1970

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

MICHELE AUMONT, *Le prêtre homme du sacré*, wyd. 2, Paris 1969, Editions Desclée, s. 181.

Autorka była profesorem filozofii, a następnie pracowała jako robotnica w fabryce i w związkach zawodowych. Obecnie jest doradczynią w zakresie posoborowej odnowy w Rzymie oraz w niektórych kuriach biskupich i klasztorach. Wiele lat współpracowała z księżmi. Była świadkiem sukcesów ich pracy, a niekiedy nawet klęsk. Stąd czuje się upoważniona do zabrania głosu. Swoją wypowiedź traktuje jako przyczynek do naświetlenia funkcji kapłana na tle obecnego kryzysu religijnego.

Książka składa się z dwu części, tematycznie na pozór różniących się od siebie. Część pierwsza jest poświęcona problemowi religijności w naszej epoce. Ten problem jest umiejscowiony w kontekście prawie powszechnego, zdaniem autorki, kryzysu wartości, idei i obyczajów. Ale jednocześnie jego przebieg ukazuje tkwiącą w naturze człowieka odnośnię do Boga. W relacji do tych właśnie współczesnych potrzeb, M. Aumont przedstawia w drugiej części dzieła rolę kapłana. Opisuje jego sylwetkę, zadania wobec katolików i niekatolików, potrzebę wewnątrzkościelnego dialogu. Uważa, że nowy typ pracy duszpasterskiej w różnych środowiskach niesie ze sobą potrzebę zmian formacji seminarialnej. Wreszcie kończy książkę refleksjami na temat zadań kapłana jutra.

Wobec często spotykanych dzisiaj wśród księży tendencji do zbliżania się do świata, autorka zajmuje postawę krytyczną. Uważa, iż najważniejszym problemem nie jest zagadnienie pracy „świeckiej” księży, na przykład w różnych zawodach ani nawet kwetia celibatu. Jej główną tezę można ująć następująco. Kapłan, aby przyczynić się pozytywnie do rozwiązania nakreślonego w pierwszej części dzieła kryzysu religijnego, aby żyć autentycznym duchem ostatniego soboru — powinien afirmować odrębność swych zadań od zadań laikatu. Zatem nie może rozpraszać się w zajęciach czysto świeckich. W zakresie działania nie może sytuować się na tej samej płaszczyźnie co laikat, tj. społecznej i politycznej. Jego domeną jest dziedzina duchowa i nadprzyrodzona. Tylko wtedy, jeśli jest przepojony religijnym nastawieniem, może „zanurzyć się” w świat. Podejmowanie jednak konkretnych prac, czy współdziałanie z laikatem musi mieć na celu ukazywanie ludziom wartości religijnych i ułatwiać im odpowiedź na nadprzyrodzone wezwanie. W tym zakresie jego praca jest niezastąpiona. Bo tylko on, jako „człowiek Boży”, może dzięki otrzymanej misji ukazywać autentycznie drogę do Boga i udzielać sakramentów.

Kto szuka praktycznych rozwiązań w tej książce, na przykład, jakie stosować metody duszpasterskie i jakie prace podejmować, — na pewno zawiedzie się. Autorka tylko przypomina podstawowe zasady, a nie daje recept, chociaż być może w tym punkcie jej praca jest za mało konkretna i zbyt ogólnikowa. Na pewno jednak dobrze się stało, że dzisiaj, w okresie burzliwych dyskusji na temat księży, przypominała główną i niezastąpioną rolę kapłana.

Kard. Garrone napisał wstęp do tej książki, gdzie między innymi ocenia bardzo pozytywnie zwrócenie uwagi na szczególną rolę kapłana w świecie dzisiejszym.

Ks. Stanisław Głowa SJ, Warszawa

WILLIBALD M. PLÖCHL, *Geschichte des Kirchenrechts* t. V: *Das Katholische Kirchenrecht — Neuzeit (dritter Teil)*, Wien 1969, Herold Verlag, s. 413.

Znany wszystkim kanonistom Willibald M. Plöchl opublikował ostatni tom swego pięciotomowego dzieła, który zamyka pewien okres jego pracy ba-

dawczej i wydawniczej. Zbieranie materiału do *Historii prawa kanonicznego* rozpoczął autor już w r. 1938. Pomimo trudności okresu wojennego nie zaniechał go również po powrocie do Wiednia w 1948 r. Zamiast planowanych poprzednio trzech tomów, rozprawa rozrosła się w pięciotomowe dzieło.

Okres nowożytny od wystąpienia Lutra (1517) do ogłoszenia Kodeksu Prawa Kanonicznego (1917) zawarty jest w trzech tomach według układu rzeczowego. W pierwszej części (t. III) zawarł zagadnienia związane ze stosunkiem Kościoła do państwa, problem prawa w Kościele, zagadnienie prymatu, problematykę soborów powszechnych, synodów partykularnych i konferencji biskupów oraz pozostałe zagadnienia prawa osobowego. Część druga (t. IV) zawiera prawo sakramentalne i prawo procesowe. Część trzecia (t. V) omawia prawo karne, kościelne prawo majątkowe i prawo rzeczowe z wyłączeniem sakramentologii. Omówił ją autor już w poprzednim tomie. Z kolei Zajmuje się zagadnieniem źródeł prawa kanonicznego tego okresu, a w ostatnim rozdziale problemem szkół podstawowych, szkół wyższych, uniwersytetów i nauki prawa kanonicznego. Dzieło to niewątpliwie (poza H. E. Feine, „*Kirchliche Rechtsgeschichte — Die Katholische Kirche*”, Köln 1964) jest jednym z najlepszych opracowań całościowo ujmowanej historii prawa kanonicznego.

Dziełu nie można odmówić wartości naukowej, wykorzystania źródeł i publikacji wydanych w językach zachodnioeuropejskich. Jednak dotkliwym brakiem jest pominięcie prac dotyczących historii prawa kanonicznego wydanych w językach słowiańskich. Nieliczne i niekompletne opracowania zagadnień historii prawa kanonicznego w krajach słowiańskich, znajdujące się w publikacjach zachodnio-europejskich nie wyczerpują i nie mogą wyczerpać historii prawa tych części Kościoła, a przecież i te ostatnie niewątpliwie mają swoje wartości i wkład w rozwój ogólnokościelnej historii prawa kanonicznego. Należałoby zatem sięgnąć zarówno do wydawnictw źródłowych, jak i poszczególnych opracowań historycznych, które są publikowane w językach słowiańskich.

Niezależnie od tego braku należy ocenić pozytywnie wkład autora w naukę historii prawa kanonicznego i dostarczenie bibliotekom dzieła, które przy wszystkich ważniejszych opracowaniach historycznych trzeba będzie uwzględnić.

Ks. Marian Żurowski SJ, Warszawa

IUS SACRUM. Klaus Mörsdorf zum 60. Geburtstag, wyd. Audomar Schuermann i Georg May, München-Paderborn 1969, Ferdinand Schöningh, s. 944.

Piękne dzieło zbiorowe, wydane z okazji 60-lecia urodzin Klaus Mörsdorfa kanonisty znanego w świecie nie tylko jako kontynuatora podręcznika wydanego przez Eichmanna *Kirchenrecht*, którego kilka następnych wydań przygotował obecny jubilat, lecz także z wielu innych publikacji. Przede wszystkim ceniony jest jako długoletni redaktor „Archiv für Katholisches Kirchenrecht”, zasłużony organizator pracy naukowej kanonistów w ośrodku monachijskim oraz długoletni dyrektor Instytutu Kanonicznego przy Uniwersytecie Monachijskim.

Dzieło zbiorowe posiada wielki wachlarz zagadnień omawianych przez kolegów i uczniów jubilata. Ze względu na tę różnorodność wydawcy zdecydowali się podzielić materiał według zasadniczych grup układu rzeczowego, co sprawia, że dzieło jest przejrzyste i łatwe w używaniu.

Pierwszy rozdział obejmuje podstawowe zagadnienia prawa kanonicznego. M. Schmaus, znany teolog, obecnie już emerytowany profesor, porusza problem: czy katolickie kapłaństwo jest fenomenem socjologicznym, czy teolo-